

Л.І.Донець,

учитель початкових класів Жашківського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №5 Жашківської міської ради Черкаської області

У НАС ОДНА БАТЬКІВЩИНА – НАША РІДНА УКРАЇНА

РОЗРОБКА ВИХОВНОГО ЗАХОДУ ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДЬНОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета: узагальнити та систематизувати знання учнів про Україну, народні символи; сприяти розвитку українського мовлення дітей; виховувати любов до рідної країни, почуття патріотизму.

Обладнання: карта України, зображення герба та прапора України, вишитий рушник, хліб, виставка книжок про Україну, виставка дитячих малюнків до теми, плакати «Україно, моя Україно, я для тебе у світі живу», «Кохаю край наш дорогий, що зветься Україна»

1-й учень Гостей дорогих ми вітаємо щиро, стрічаємо з хлібом і миром.

(На рушнику тримає хліб-сіль, який передає батькам.)

2-й учень Для людей відкрита хата наша біла, Тільки б жодна кривда в неї не забігла.

Учитель. Сьогодні, любі діти, у нас цікава буде гра. Уявіть, що вирушаємо ми нині в подорож по Україні. А що ж таке — Україна?

Учень

Україна — рідний край.

Поле, річка, зелен-гай.

Любо стежкою іти,

тут живемо я і ти.

Учень

Що для мене - Україна моя?

То висока блакить.

і засяєне золотом поле,

і **шовковий** ковиль у степу.

А ще житній хліб

на стемнілих долонях,

на маминому рушнику.

Учень

Мій край чудовий — Україна,

Тут народились ти і я.

Тут над ставком верба й калина,

чарівна пісня солов'я. *(Слайд2)*

Пісня «Добрий день, матусю Україно!»

Учитель. А чи знаєте ви, звідки пішла назва «Україна»?

Легенда про Україну

Колись давно-давно в одному селі жила бідна вдова. не було в неї ніякої втіхи від життя, тільки важка робота. і ось настав радісний день. В неї народилась дівчинка — маленька, крихітна, гарненька. І мати стала думати, яке ім'я дати донечці. Тут звідки — невідомо, осяяна маревом, з'явилась чарівниця. Вона з тривогою і жалістю подивилась на немовля і сказала вдові: «Не давай дитині імені, вона сама його знайде, а якщо даси, то вона помре».

Дівчинка росла-підростала, була розумною, слухняною, але невеселою, часто журилася тим, що у неї не було імені.

І ось їй виповнилось шістнадцять років. Задумала вона вирушити в білий світ, щоб знайти своє ім'я. Мати не хотіла розлучатися зі своєю донькою, але та була невідступною і потайки вирушила в дорогу.

Бідна вдова почекала день, почекала другий і пішла свою дочку шукати. Ішла вона день, ішла другий, і вийшла вона в чисте поле, жовте-жовте, що пшеницею колосилося. У блакитному небі ластівки кружляють, світить ясне сонечко, і бачить мати — спить дівчина, її дочка. та така гарна, що вона мимоволі замилувалася нею.

Раптом потемніло синє небо, здійняв вітер куряву, полягла до землі колосиста пшениця, а з-за обрію посунула чорна хмара. Почувся тупіт та іржання коней, брязкання зброї, вигуки чужою мовою. Це були війська хана Батия.

Попереду їхав сам хан. Раптом він зупинився, побачив красуню-дівчину й вигукнув: «укра-уина», що його мовою означало: «дівчина молода».

Дівчина прокинулася, хан схопив її і забрав з собою. Мати, побачивши це, опустилася на коліна і стала благати господа бога захисту для своєї єдиної дочки.

Раптом все стало чорне-чорне, загримів ґрім, здригнулась земля. а потому все стихло. по небу пропливали ніжні рожеві хмарки. Лише курява здіймалася навкруги і на полі стояла самотня вдова.

*Пішла вона, плачучи по землі, шукати свою дитину. А в пам'яті в неї лишилось одне — україна. Йшла ... з очей лилися сльози. І там, де на землю падали сльозинки, проростала квітка волошка. Мати йшла боса, збивала, колола ноги, і де на землю падала крапля крові — виростали маки. Де пройшла мати по землі, так і стала та земля зватися **Україною**.*

- чи сподобалась вам ця легенда?

- Україна, як сказав письменник Степан Васильченко, «це розкішний вінок із руги і барвінку, що над ним світять заплакані зорі...».

- Україна — це наша земля, наша країна з багатомірковою історією, мальовничою природою, чарівною піснею і мудрими співучими людьми. *(слайд3)*

Учень

Земле моя, співуча Україно,
у вишиванці білій, у вінку.

Не раз пережила лиху годину

і не шукала доленьку легку.

Учень

Люблю твої ночі і світанки,

вечірню і вранішню зорю.

Життя моє з тобою до останку —

тобі я знову й знову говорю.

Учень

Люблю тебе, як матінку дитина,
ділю з тобою радість і біду.

Тобі вклоняюсь, ненько Україно,

своє життя до ніг тобі кладу.

На білім світі ти одна-єдина,

святую землю я твою люблю,

пишаюсь я, що родом з України,

й щоденно бога за тебе молю.

Учень

Батьківщино, земле рідна,
земле сонячна і хлібна,
ти навек у нас одна.
ти, як мати, найрідніша,
ти з дитинства наймиліша,
ти і взимку найтепліша —
наша отча сторона.

Учень

Українська земле!
де є краще, де миліше,
як не на Україні?
тут городи і сади,
тут яблука і гарбузи,
тут олія й буряки,
тут ягоди червоні,
ріки молочні,
кавуни красносочні,
худоба і птиця,
всяка пашниця...

(Звучить українська народна пісня «Чом, чом, Земле моя».)

Учитель. Як і кожна держава світу, Україна має свій герб, прапор, гімн.

(Звучить гімн України)

Учитель. Гімн — це найголовніша пісня України. Гімн України написали поет Павло Чубинський та композитор Михайло Вербицький.

Учень

Слова палкі, мелодія врочиста,
державний гімн ми знаємо усі.
Для кожного села, містечка, міста —
це клич один з мільйонів голосів.
Це наша клятва, заповідь священна.
Хай чують всі — і друзі, й вороги,
що Україна вічна, незнищенна,
від неї ясне світло навкруги.

Учитель. Український стяг. Синь українського неба і золото неозорих пшеничних ланів переніс наш народ на свій прапор. Кольори ці мають значення «мир» і «багатство».

Учень

Прапор — це державний символ,
він є у кожній державі.
Це для всіх — ознака сили,
це для всіх — ознака слави.
Синьо-жовтий прапор маємо,
синє — небо, жовте — жито,
прапор свій оберігаємо.
Він — святиня, знають діти.

Учитель. Наш народ має герб — тризуб. Багато століть тому запровадив його в Україні київський князь Володимир Мономах. Княжий тризуб зображає старовинну зброю. нею наші прадіди мужньо билися з численними ворогами, виборювали волю свого народу.

Учень

Наш герб — тризуб, це воля, слава й сила,
наш герб — тризуб! недоля нас косила,
та ми зросли, ми є, ми завжди будем,
добро і пісню несемо ми людям.

Учитель. «Рідна мова дорога людині, мов саме життя», — говорить народна мудрість. Без мови не може існувати жоден народ та його культура із глибини віків бере початок наша мова. Пройшла вона й важкий шлях.

Учень

Добута з надр далеких поколінь,
ти скарб наш вічний, українська мова.
Тебе кували в кузні ковалі —
і гартувалось сталлю кожне слово.
Для мене рідна ти з дитячих літ.

Учень

Ти постаєш в святій обнови,
як пісня линеши, рідне слово,
ти наше диво калинове,
кохана українська мово!
(звучить пісня «Наша мова» М. Ровенко)

Учень

Мова наша, мова —
мова кольорова,
в ній гроза травнева
й тиша вечорова.
Мова наша, мова —
літ минулих повість,
вічно юна мудрість,
сива наша совість.

Учень

Як парость виноградної лози,
плекайте мову.
пильно й ненастанно
політь бур'ян.
Чистіша від сльози
вона хай буде.
Вірно і слухняно
нехай вона щоразу
служить вам,
хоч і живе своїм
живим життям.

Учень

Розцвітай же, слово,
і в родині, і у школі,
й на заводі, і у полі,
пречудово, пречудово розцвітай же, слово!

Учитель. А зараз пропонуємо вам подивитися сценку.

Учень На околиці села, як мовиться в казці, баба Мотря проживала і баба Параска.

(за столом сидять баба Мотря і баба Параска.)

Учениця Біля хати у саду діти гомоніли. Розважалися малі, а старі раділи.

Мотря. А чи пам'ятаєш ти, Параско, себе молодію?

Параска. Наче вчора все те було, ніби й не зі мною.

Мотря. Працювали ж ми тоді, жали, молотили. На верстаті вечорами полотно робили.

Параска. О, осінні вечори я добре пам'ятаю.

Онучка Параски. То, бабусю, розкажіть, бо я ще не знаю.

Учень. Пригадалося бабусям, як були малими, як дорослі їх повчали, як раділи ними.

Мотря. Пам'ятаю в своїй хаті коліску з калини, пам'ятаю пісню мами для своєї дитини.

(Виконують пісню «Ой на горі жито».)

Учень. Ой, цікаві ж для дітей ці часи дозвілля, скоромовки і казки, загадки й прислів'я.

Учитель. Хлопці, а загадайте-но для дівчат загадки.

Хлопці

— На городі в нас росте
сонце ясне, золоте.
Жовте око, жовтий ніс,
та чомусь воно не гріє. *(Соняшник.)*

— У лісі родилася,
в майстерні робилася,
а в руках плаче. *(Скрипка.)*

Параска. Діти, прислухайтесь до голосу інструменту. Це голос сопілки.

Мотря. Діти, давайте заспіваємо пісню «Дощик». *(співають пісню).* Мотря демонструє українські вишиванки.)

Параска. Ми живемо в Україні. В нашому краю багато народних танців. серед них — «Гопак». В ньому сила і спритність козацького роду.

Мотря. Діти, а ви, напевно, і прислів'я знаєте?

Діти. Рання пташка дзьобик чистить, а пізня — очиці жмуриць.

Не родися багатий та вродливий, а родися при долі та щасливий.

Учень

Слово наше рідне,
ти сьогодні прозвучало,
як початок, як начало,
як озброєння всім видне
слово наше рідне.

Учитель. Мамина пісня, батьківська хата, дідусева казка, бабусина вишиванка, рушник — все це наші народні символи.

Рідна хата! Як мовиться в пісні, батьківщина починається з рідного порога, а отже, з отчого дому.

Пісня «Це моя Україна».

Учень

Любіть свою хату,
хоч і небагату.
Тут ви бігали до мами
дрібними ногами.
Тут ви підростали,
божий світ пізнали.
Звідси батько вас за руку
вів у школу, у науку.
тут ваша утіха,
радість і потіха,
нема краще в світі,
як та рідна стріха!

Учитель

Людське безсмертя з роду і до роду
увись росте з коріння родоводу.

І тільки той, у кого серце чуле,
хто знає, береже минуле
і вмiє шанувать сучасне, —
лиш той майбутнє
вивершить прекрасне.

Мені дуже хотiлося нашим сьогоднішнім уроком запалити у ваших сердечках хоча б маленький вогник гордості за те, що ви — українці. Будьте горді, чесні, розумні, любіть свій рідний край! Хай буде щасливою ваша дорога!

Пісня « Господи, помилуй нас».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишневський О. Український національний характер та сучасний ідеал виховання української молоді . *Педагогічна думка*. 2013. No 1. С. 3-8.
2. Доценко Т. В. Державний прапор України святиня народу: (виховна година). *Виховна робота в школі*. 2012. No 7. С. 12-16.
3. Кірішко Л. М. Формування національної свідомості школярів на матеріалах історії рідного краю . *Класному керівнику. Усе для роботи*. 2011. No 7. С. 2-7
4. Михайлова Л.Д. Українська держава та її національна символіка *Позакласний час*. 2009. No 11/12. С. 3-11.
5. Сердюк І. О. Концептуальна модель виховної роботи «Я – людина, патріот, громадянин, гуманіст, сім'янин». *Виховна робота в школі*. 2012. No 11. С. 13-18.

Т. В. Сторчак,

учитель математики, директор Надточаївського НВК «Дошкільний навчальний заклад – загальноосвітня школа І-ІІ ступенів» Шполянської районної ради Черкаської області

«ПОРІС ЧОРНОБИЛЕМ ЧОРНОБИЛЬ, БІДОЮ НАШОЮ ПОРІС»

ДО 36-Х РОКОВИН ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Мета:

- навчати учнів уболівати за минуле своєї держави;
- формувати загально розвинену людину, що буде протистояти злу, насильству, несправедливості та руйнуванню навколишнього світу;
- розвивати в учнів потребу будувати, створювати, відроджувати заради України;
- виховувати почуття сприймання чужого болю як свого, повагу до людей, які віддали своє життя в ім'я майбутнього життя людства;
- прищеплювати любов до рідного краю, почуття відповідальності за благополуччя нашої держави.

Обладнання: портрети пожежників, що загинули під час ліквідації аварії, червоні гвоздики, свічка пам'яті, виставка рефератів, малюнки учнів «Чорнобиль — біль України».

Перебіг заходу

Учень 1. Чорнобиль. Це назва невеличкого районного центру, що знаходиться в 130 кілометрах від Києва. Заснований ще за часів Київської Русі, стародавній Чорнобиль дав свою гірку назву потужній атомній електростанції, будівництво якої було розпочате в 1971 році. В 1983 році вже працювало чотири енергоблоки цієї електростанції із запланованих шести. Але Чорнобиль увійде назавжди

як місто, що дало назву одній з найбільших в історії людства техногенних катастроф.

Учень 2. У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року відлік часу став уже на мирним, а бойовим і аварійним. Відлік пішов на хвилини і секунди. О першій годині 23 хвилини 40 секунд, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції несподівано велетенське полум'я розірвало нічну темряву.

Біда відгукнулася болем у серцях мільйонів людей. Наша країна вперше відчула на собі таку грізну силу, як ядерна енергія, що вийшла з-під контролю.

Звучить пісня «На Чорнобиль журавлі летіли»

Учень 3. Уже через кілька секунд по тривозі прибули до реактора пожежники ВПЧ - 2. на чолі з начальником караулу лейтенантом **Володимиром Правиком**. Його загін першим ступив на лінію вогню, а Володимиру ж - лише 23 роки. У молодого лейтенанта не було права на помилку ...

За караулом Правика незабаром прибув і караул його бойового побратима із СВПЧ - 6 по охороні м. Прип'яті лейтенанта **Віктора Кибенка**. І вони вступили в вируюче полум'я, у смертельну радіацію, рятуючи станцію і людей, не думаючи про своє життя. Всі чітко усвідомлювали небезпеку, та, як і личить воїнам, зовсім не берегли себе.

